

ॐ
संस्कृतभारती (उत्तरतमिळनाडु)
पत्राचारद्वारा संस्कृतम्
परीक्षा - कोविदः

कालावधि: - होरात्रयम्
पौष: - हेमलम्बसंवत्सरः ५११९

अङ्काः - १००
जनवरी- २०१८

नाम -----

(full name with initials / surname)

जङ्गमदूरवाणी सं. (Mobile. No.) -----

पञ्जीकरणसङ्ख्या (Regn. No.) -----

वासप्रदेशः (Res. Area) -----

परीक्षाकेन्द्रम् (Exam centre) -----

अवधेयम् - प्रथमभागस्थ-प्रश्नानाम् उत्तराणि प्रश्नपत्रे लिखत । अन्यप्रश्नानाम् उत्तराणि
उत्तरपत्रे लिखत ।

प्रथमः भागः

I (क) वाक्येषु विग्रहवाक्यस्य रेखाङ्कनं कृत्वा समस्तपदं लिखत (पञ्चानाम्) 1 x 5 = 5

उदा. - ऋषिः तपसः बलेन सर्वं ज्ञातवान् । तपसः बलेन तपोबलेन

१. कवेः कृतिः रमणीया ।
२. कृष्णेन सह राधा गतवती ।
३. जयश्च अपजयश्च भवतः एव ।
४. भवान् वृक्षस्य समीपम् एव तिष्ठतु ।
५. सः शास्त्रं जानाति इति स्फुटमेव ।
६. नाटके कुत्सितं पात्रं यथार्थतया सज्जनः ।
७. गायत्री वीणावादने निपुणा अस्ति ।

ख) समस्तपदानां विग्रहवाक्यं लिखित्वा समासनाम लिखत (दशानाम्) 1x10 =10

प्रसन्नवदनम्, परोपकारः, निद्राभावः, पठनश्रमः, नष्टपुस्तका, मोदकहस्तः,
प्रत्येकम्, कृष्णसखः, कूपपतितः, यथोचितम्, अवस्त्रः, सुखदुःखम्, भाष्यकारः ।

विग्रहवाक्यम्

समासनाम

१. -----
२. -----
३. -----
४. -----
५. -----
६. -----
७. -----
८. -----

९. -----
 १०. -----

II. (क) उचित-तद्धितान्त-पदानि चित्वा लिखत । (अष्ट एव)

8

१. ग्रामे वसतीति ----- (ग्रामीणः / ग्रामिणः / ग्रामेयः)
 २. द्वयोः मध्ये ----- बालकाय पारीतोषिकं यच्छ ।
 (चतुरतमाय / चतुरतराय / चतुरतरस्य)
 ३. दुष्यन्तस्य अपत्यं पुमान् ----- (दौष्यन्तः / दौष्यन्तिः / दौष्यन्ती)
 ४. बालिकायाः गीते ----- (मधुरता / मधुरतरम् / मधुरम्) अस्ति ।
 ५. दुहितुः अपत्यं स्त्री ----- (दौहित्रा / दुहित्री / दौहित्री)
 ६. एषा ----- अस्ति । (कान्तिमतिः / कान्तिमती / कान्तिमता)
 ७. 'अ' वर्णः ----- वर्णः । (कण्ठः / कण्ठीय / कण्ठ्यः)
 ८. पितुः भ्राता ----- । (पितृव्या / पितृव्यः / पितृष्वसुः)
 ९. नदीषु गङ्गा ----- । (पवित्रतरा / पवित्रतमी / पवित्रतमा)
 १०. सः अतिथिः ----- ? (कुत्रस्य / कुत्रतः / कुत्रत्यः)

III. (क) रिक्त-स्थाने रेखाङ्कित-पदस्य णिजन्तं रूपं लिखत । (चतुर्णाम्) $1 \times 5 = 5$

१. मम सकाशे लेखनी नास्ति । मह्यं एकां ----- । (दा)
 २. अश्वः रथं वहति । सारथिः अश्वेन रथं ----- ।
 ३. शिक्षकः छात्रान् ----- प्रश्नं पृष्ठवान् । (पठ्)
 ४. जनाः नदीम् अतरन् । नाविकः जनान् ----- ।
 ५. माता पुत्रं ----- प्रयत्नम् अकरोत् । (हस्)
 ६. वानरः वृक्षतः फलानि ----- । (पत्)

(ख) रेखांकितानां सन्नन्तपदानि लिखत । (पञ्चानाम्)

1 x 5 = 5

सन्नन्त-पदम्

१. सः प्रथमस्थानम् आप्तुम् इच्छति । -----
२. सर्वे सत्कार्यं कर्तुम् इच्छन्ति । -----
३. ज्ञातुम् इच्छुकाः अपि ते न प्रयतन्ते । -----
४. अलसस्य सदा स्वप्नुम् इच्छा भवति । -----
५. सा पठित्वा वैद्या भवितुम् इच्छति । -----
६. ग्रामं गन्तुम् इच्छया सा यानमारूढवती । -----

IV (क) परस्परसम्बद्धान् मेलयत ।

1 x 7 = 7

1. भोजदेवः	-	शुद्धः इतिहासः ()
2. पुण्यक्षेत्रम्	-	ज्योतिषज्ञः ()
3. पञ्चवटी	-	प्रौढमनोरमा ()
4. कल्हणः	-	दिक्पालकः ()
5. ब्रह्मगुप्तः	-	द्विगुः ()
6. भट्टोजिदीक्षितः	-	कर्मधारयः ()
7. वरुणः	-	चम्पूरामायणम् ()

(ग) उचितं चिह्नं चित्वा लिखत, गणनाम च लिखत ।

5

चिह्नम्

गणनाम

उदा:- माधवः

- - -

रगण

१) ललना	- - -	-----	-----
२) जयतु	- - -	-----	-----
३) प्रणम्य	- - -	-----	-----
४) सामान्यः	- - -	-----	-----
५) मेलय	- - -	-----	-----

द्वितीयः भागः - (संस्कृतेन / तमिळभाषया / आङ्ग्लभाषया वा उत्तराणि लिखत)

V (क) एकस्य श्लोकस्य पदविभागम्, अन्वयरचनां, तात्पर्यं च लिखत । 5 X 1 = 5
(प्रतिपदार्थः न अपेक्षितः ।)

१. तस्मिन् क्षणे पालयितुः प्रजानामुत्पश्यतः सिंहनिपातमुग्रम् ।
अवाङ्मुखस्योपरि पुष्पवृष्टिः पपात विद्याधरहस्तमुक्ता ॥
अथवा
२. सेयं स्वदेहार्पणनिष्क्रयेण न्याय्या मया मोचयितुं भवतः ।
न पारणा स्याद्विहता तवैवं भवेदलुप्तश्च मुनेः क्रियार्थः ॥
अथवा
३. एकातपत्रं जगतः प्रभुत्वं नवं वयः कान्तमिदं वपुश्च ।
अल्पस्य हेतोर्बहु हातुमिच्छन्विचारमूढः प्रतिभासि मे त्वम् ॥

(ख) एकस्य सुभाषितस्य पदविभागं, तात्पर्यं च लिखत । 4 X 1 = 4

१. सुजनो न याति विकृतिं परहितनिरतो विनाशकालेऽपि ।
छेदेऽपि चन्दनतरुः सुरभयति मुखं कुठारस्य ॥
अथवा
२. मरणं प्रकृतिः शरीरिणां विकृतिर्जीवितमुच्यते बुधैः ।
क्षणमप्यवतिष्ठते श्वसन् यदि जन्तुर्ननु लाभवानसौ ॥
अथवा
३. भीमं वनं भवति तस्य पुरं प्रधानं सर्वो जनः सुजनताम् उपयाति तस्य ।
कृत्स्ना च भूर्भवति सन्निधिरत्नर्णा यस्यास्ति पूर्वसुकृतं विपुलं नरस्य ॥

(VI) (क) ३-४ वाक्यैः उत्तरं लिखत । (चतुर्णाम्) 2 X 4 = 8

१. 'णत्वम्' - विवृणुत ?
२. श्रव्यकाव्ये रूपकस्य कति भेदाः ? तेषां नामानि लिखत ।
३. द्विगुसमासस्य विषये लिखत ।
४. तरप्-तमप्-प्रत्यययोः प्रयोगः कथं भवति ?

५. कः लक्ष्म्यां यशसां च भाजनम् ?
६. तद्धितान्ताः कति प्रकारकाः ?
७. पापं तापं दैन्यं च कथं नश्यन्ति ?

(ख) एकस्य अलङ्कारस्य लक्षणं, लक्षणसमन्वयं च सोदाहरणं लिखत ।

4

- १) शब्दालङ्कारः २) उपमालङ्कारः ३) अर्थान्तरन्यासः ।

(ग) अधोदत्त-विषयमधिकृत्य ५-६ वाक्यैः लघुटिप्पणीं लिखत । (एकम्)

4

- १) पद्यकाव्यम् २) कोषसाहित्यम् ३) आर्यभट्टः

तृतीयः भागः (संस्कृतेन उत्तराणि लिखत)

VII (क) एकवाक्येन उत्तरं लिखत । (सप्तानाम्)

1 X 7 = 7

१. केन सदृशं पवित्रमिह न विद्यते ?
२. 'यथा हंसः अम्बुमध्यात् क्षीरमिव' इति सुभाषितं किं करणीयम् इति कथयति ?
३. न्यायप्रवृत्तस्य के सहायताम् आचरन्ति ?
४. "तितीर्षति" - अस्य पदविवरणं लिखत ।
५. चार्वाकदर्शनम् आस्तिकं वा नास्तिकं वा ?
६. रघोः अपत्यं पुमान् कः ?
७. चण्डीशतकं केन लिखितम् ?
८. 'मित्रम् एव तत्' - कीदृशं भवति सन्मित्रम् ?
९. समासे पदप्राधान्यं ज्ञातुं किं करणीयम् ?
१०. जैमिनिः कस्य शास्त्रस्य प्रवर्तकः आसीत् ?

(ख) ससन्दर्भं संस्कृतभाषया ४-५ वाक्यैः विवृणुत । (चतुर्णाम्) 4 X 3 = 12

१. हरः तपसि निमग्नः । तस्य मनः आकर्षणीयम् ।
२. अहं पराधीनः, परसैन्ये स्थितः ।
३. इन्द्रस्य महान् आनन्दः समुत्पन्नः । मनसि जयस्य आशा सञ्जाता ।
४. सम्प्रति राजानः अत्र नागच्छन्ति ।
५. रत्नं कमपि न अन्विष्यति ।
६. साक्षात् विष्णुः तव देवरः भविष्यति ।

(VIII)(क) अथः दत्तयोः शीर्षकयोः एकमधिकृत्य १०-१२ वाक्यैः प्रबन्धं रचयत । 6

१) देशभक्तिः अथवा २) सुभाषितरत्नम्

(ख) “एकादशकक्षयायां द्वितीयभाषात्वेन संस्कृतभाषां चिनोतु” इति भ्रातरं प्रेरयन् तं प्रति पत्रं ५ - ६ वाक्यैः लिखत । 5

वदतु संस्कृतम्

॥ शुभम् ॥

जयतु भारतम्